

Politiški oddelek.

Božič.

Gotovo je jeden najlepših praznikov v letu Božič spomin tistega lepega večera, katerega so peli angelci v Betlehemu: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“ Božični večer se zares nekak notranji mir naseli v naša srca. Tudi politiki se tedaj opočijejo od političnih bojov, kajti pred božičnimi prazniki se povsod zaprejo vrata parlamentov in preneha boj mej strankami.

Naš narod bije že večstoletno borbo za svoj obstanek in je tudi potreben božičnega miru. Toda žal, ni še upati, da bi kmalu prišel za nas Božič miru, od povsod se vedno sliši, kako preže nasprotniki, da nas uničijo. Seveda se jim to ne bode posrečilo, kajti utrdili smo se v narodnem boju in nadejamo se, da ne bode dolgo, da tudi za nas pride odrešenje.

Četudi nam poslanci prisedši z Dunaja niso nič vselega mogli povedati, a vendar letos Slovenci z nekim posebnim veseljem pozdravljamo Božič. Če nas stvari ne varajo, potihnili bodo vendar naši domači mejsebojni prepiri, ki so nam več škodovali, kakor vse borbe z našimi narodnimi nasprotniki. Naši državni poslanci na Dunaju so se že dogovorili o prvih podlagah tega sporazumljenja. Upamo, da iz semena, ki se je usejalo, vzraste lep sad. Mi dobro vemo, da sprava nekaterim, ki bi radi v motnem ribarili, ni všeč, a na to se ni ozirati. Vsi pravi rodoljubi so gotovo le veseli, da je na obeh straneh jelo prodirati prepričanje, da je domači razpor le tujstvu v korist.

Nasprotja se bodo pri dobri volji dala tem lažje poravnati, ker velicih načelnih nasprotstev ni, temveč domači boj izvira le iz osobnosti. Različje načel se je iskalo potem, kakor se je razpor že začel. Niti v programu obeh slovenskih strank ni nobenih bistvenih razlik, samo semtertja se je kaka reč malo drugače stilizovala. Skoro bi rekli, da nobena stranka ni prosta tistih grehov, katere je drugi očitala.

Veselje zavoljo domače sprave more tem večje biti, kar je jasno, da so baš vsled tega razne važne stvari zanemarjale. Nastopil je bil tak položaj, da smo Slovenci pri najboljši volji morali odložiti nekatere tirjatve, katere bomo mogli le zjedinjeni dognati. Ko bodo slovenski poslanci na Dunaju zopet jedini, je upanje, da se doseže jedinstvo tudi v deželnem zboru. Naravna posledica temu bode, da Nemci ne bodo več tako važen faktor v našem političnem življenju, kakor so sedaj, ko sta obe slovenski stranki večkrat na njih podporo navezani. Slabe posledice našega domačega razpora se seveda ne bodo dale kar čez noč odpraviti, kajti še le čez daljni čas se bode povrnilo tisto zaupanje, ki je potrebno za uspešno skupno delovanje. Še le potem se bode sedanji položaj popolnoma spremenil.

Dokler smo bili kranjski Slovenci nesložni, tudi nismo mogli dosti koristiti slovenskim bratom v drugih pokrajinah; ako se napravi domača sprava, bode to zopet mogoče in delovanje za zjedinjenje Slovencev, bodee že v političnem, ali v kulturnem oziru se bode lahko nadaljevalo.

Mnogo se je potratilo v domačem boju, ki bode v bodoče lahko služilo za našo skupno narodno stvar. Domači razpor je tudi škodoval ugledu obeh strank. Ob vsacih volitvah so se vlekle na dan napake in slabosti obojestranskih kandidatov. Seveda se je marsikaj tudi zasukalo in pretiravalo. To je gotovo le izpodkopavalo strankama ugled pri narodu samem. Narod je dobival le utis, da se gre le za osebne koristi in čast posamičnikov. Kajti skušali so se podtikati kandidatom vse mogočni podli nameni. Narod, ki je take stvari čital, si pač ni mogel o naših vodjah napraviti najboljših pojmov in to je gotovo bilo najpripravneje tudi mej narod zasejati narodno mlačnost.

Mir in sprava, ki jo je prinesel naš Odrešenik pred skoro devetnajstoletji na svet, naj tudi nas Slovence vzpodbudi h krepkemu delovanju v prid narodni stvari. Sovraštvo, ki vse le razdira, naj se umakne ljubezni, ki zida. Ljubezen naj sezida skupen dom vsem slovenskim sinovom in hčeram in ta skupni dom naj se bode imenoval:

Zjedinjena Slovenija!

Politični pregled.

Deželni glavarji. — Te dni je uradni list priobčil imenovanja deželnih glavarjev za tiste deželne zbore, ki so novo voljeni in sklicani 28. dan decembra. Deželnim glavarjem štajerskim je imenovan grof Wurmbrand, njegovim namestnikom pa dr. Srnec. Sedanji deželni glavar grof Attems je malo nevoljen, da ni več deželni glavar. Če tudi bi imel on, dokler se ne snide novi deželni zbor, voditi posle v deželnem odboru, je vendar takoj se umaknil, ko je izvedel, da ne bo več deželni glavar. Deželnim maršalom dolnjeavstrijskim je imenovan grof Gudenus, njegovim namestnikom pa dunajski župan Strobach. Protisemitom se ni izpolnila želja, da bi bil za deželnega maršala imenovan knez Liechtenstein. Deželnim glavarjem moravskim je zopet imenovan grof Vetter, njegovim namestnikom dr. Kocian, deželnim glavarjem šleškim grof Larisch, njegovim namestnikom pa kardinal dr. Kopp. Koroški, solnograški, gorenjeavstrijski in predarelski deželni glavarji se bodo pozneje imenovali.

Direktne volitve. — Deželni odbor češki bode že v prvi seji dež. zboru predložil načrt zakona, da se upeljejo v kmetskih občinah neposredne volitve. Vladi ni prav po volji, da se bodo direktne volitve upeljale in baš zaradi tega ni sklicala vseh deželnih zborov.

Volitve na Ogerskem. — V ogerski zbornici poslancev je opozicija hudo napadala vlado zaradi podkupovanja pri volitvah. Navela je toliko neovrgljivih dejstev, da je sam ministerski predsednik moral priznati, da sedanji sistem volitev ima mnogo pomankljivosti, ker ima zlasti denar na volitve velik vpliv. Vzlic temu je pa ministerski predsednik grof Banffy priporočal, da se vse volitve potrdijo.

Rusija. — Moč Rusije raste od dne do dne na vzhodu. Sedaj je Rusija dognala jako ugodno pogodbo s Kitajsko. Glasom te pogodbe ima Rusija pravico podaljšati čez Kitajsko sibirsko železnico, odprta ji je trgovina v kitajskih pristaniščih in sme ondi imeti svojo posadko. Ob ednem ne sme

Kitajska svoje zemlje nikomur brez vednosti Rusije odstopiti in ta bo poslala svoje častnike, da izvežbajo kitajsko vojsko. Ta za Rusijo in njeno daljno razvitje jako ugodna pogodba boli močno Anglijo. Ta si je hotela svoj vpliv utrditi v orientu, a prekaša jo v tem Rusija. Prav odločno je Anglija odsvetovala Rusiji, naj se ne spušča v kitajske zadeve, toda ruski listi so še odločneje odgovorili, da ne potrebuje Rusija nobenega svetovalca o tej stvari. Anglija bi rada imela dobiček od sibirskje železnice, a Rusija jej ne pusti tega veselja. Mogočna Rusija že sedaj najvplivnejša v Evropi, razteza svojo moč čedalje bolj na okrog. Evropa uvideva njeno moč in isto zmirom bolj upošteva.

Anglija se ne čuti še dosti močno in namerava pomnožiti sedanjo stalno armado. Osnovati hoče več novih pehotnih bataljonov, organizovati konjenišvo in pomnožiti topništvo. Ubogo ljudstvo ti pa plačuj! Ta pesem poje v vseh državah. Vojska ni nikoli in nikjer zadosti močna, če bi imeli denar za vojsko iz tal izkopati, dobiti ga morajo. Druge potrebne stvari morajo pa čakati leta in leta in to zaradi tega, ker ni denarja, oziroma, ker se toliko potroši za vojsko. Da bi pač že bolezen oborčevanja zapustila vse države. Blagostanje se more le tedaj še povrniti mej ljudstvo. Novih virov dohodkov kmalu ne bo več najti in treba bo v državnih gospodarstvih začeti misliti na zmanjšanje stroškov. Ko bi se vojska skrčila, bi bilo mnogo denarja na razpolago za druge namene oziroma ljudstvo bi se razbremenilo vedno višjih davkov.

Turčija. — Veliko se je že Anglija prizadevala da bi sporazumno z drugimi vevlastmi uredila razmere v Turčiji. Toda ker je Anglija znana pri drugih vevlastih kot jako sebična, se na njene predloge ni oziralo. Odločno se pa zadržuje zdaj, da so se vevlasti malone že zjediniše glede reform v Turčiji. V prvi vrsti zanima se Rusija izvedbo reform. V tem, da je treba korenitih preosnov v Turčiji, so bile vevlasti že davno edine, toda kako te izvesti. Sedaj so se vevlasti baje tudi o tem sporazumele. Če hočejo pa izvesti v Turčiji reforme, morajo tej preskrbeti tudi denar. Vevlasti se torej tudi dogovarjajo o tem, kako dobiti Turčiji kredit. Ker Turčiji sami nobeden ne zaupa posojila, nagovarjajo vevlasti sultana, naj izroči vodstvo turških financ in notranjih stvari dvema Evropecem. Sultan se brani evropskih ministrov, ker ve dobro, da bi potem ne mogel državnih blagajnic za-se izkoriščati. Poslednje je pa sultanu ljubše nego blagostanje ljudstva. S tem, da bi evropska ministra prevzela turško gospodarstvo, upajo vevlasti finančijelne razmere turške tako uravnati, da bi ne bil evropski denar, katerega je veliko Turčiji izposojenega, v nevarnosti. — Angleški listi vedo povedati, da so se velesile dogovorile, ako bi se Turčija ustavljala zahtevanim reformam, da odpokličejo svoje diplomatične zastopnike in začnejo siloma postopati zoper Turčijo. — Težko je verjeti, da bi se sultan z lepa udal, on se preveč zanaša na ne-jedinost velesil. Ko bi te le že enkrat bile jedine v tem, da je treba Turčijo resno prijeti. Po poročilih angleških listov pripravljajo se Grki, da pomladi zanete vstajo v Makedoniji in na Kreti. Na Kreto se je že odposlalo mnogo orožja. Kristijansko prebivalstvo na Kreti je nevoljno, ker se obljubljene reforme ne izvedo in se le prejasno vidi, da Turki reform izvršiti ne marajo.

Obrtnija.

Knjigotrštvo.

Knjige kupovati v Avstriji ni navada. Ljudje si le preradi knjige izposojujejo za čitanje. Tudi za darila se knjige dajo le o Božiči. Vse drugače je stvar v Nemčiji.

Ondu ljudje veliko več knjig pokupijo in jih tudi ob raznih priložnostih dele za darilo. Zato se je nemško knjigotrštvo tako lepo razvilo.

V Avstriji se le o Božiču nekaj več knjig proda, drugače knjigotržci nimajo dosti drugega zaslužka, kakor ga jim daje prodaja šolskih knjig.

Največ knjig v Avstriji pokupijo še Čehi. Zato se pa njih slovstvo čudovito razvija. Nemško knjigotrštvo v Avstriji še precej dobro stoji, ker nemške knjige kupujejo vse avstrijske narodnosti, in so zlasti nemški leposlovni listi tudi jako razširjeni mej Slovani. Deloma je temu to uzrok, da so nemški listi in knjige cenejši nego slovanski, ker morejo računati na več naročnikov, deloma pa to prihaja od tod, da se čitanje nemških romanov pri nas v navado prišlo. Tudi nemški romani bolje prijajo našim olikancem, nego slovanski, ker po svojem izobraženju je njih duh močno ponemčen.

Največ nemških knjig, ki se v Avstriji prodaje, pa ni izšlo v naši državi, temveč v Nemčiji. Iz inozemstva se jih je vlani upeljalo 35.191 meterskih centov, ki re prezentujejo trgovsko vrednost 18 milijonov goldinarjev. Če računamo, da pride 100 del na meterski cent, se upelje v Avstrijo lani 3½ milijona literarnih del. Letos se je upeljalo prvega pol leta 27.155 meterskih centov knjig. Največ knjig se vpelje iz Nemčije prvega pol leta, letos 25.000 meterskih centov.

Izvozilo se je pa iz Avstrije vlani 16.769 meterskih centov knjig, letos so prvega polletja po 10.000 meterskih centov. V Nemčijo samo se je izvozilo 8000 meterskih centov knjig. Kakor bomo pa pozneje videli, so dejanski iz Avstrije toliko avstrijskih knjig ne izvozi, kolikor je tu povedano, ker se mnogo iz Nemčije vpe-ljanih knjig ne razproda.

Knjigotrštvo se deli na dvojno. Nekateri knjigotržci zakladajo, drugi pa na drobno razprodavajo knjige. Trgovina se vrši na upanje. Knjige, ki jih avstrijski trgovec dobi od nemškega trgovca letos, plača še le o veliki noči drugega leta, ko je veliki semenj v Lipsiji. Knjige, katere ne plača mora poslati nazaj založniku in jih ta more dobiti 14 dni predno se začne lipsijski semenj.

Pošiljanje knjig dolgo traja. Avstrijski knjigotržci že v januarju začno zbirati neprodane knjige in jih v Nemčijo odpošiljati. Tako se pelje mnogo nemških knjig zopet nazaj. Te knjige so štete v avstrijski izvoz.

Nemško knjigotrštvo je kaj dobro urejeno. Niti ni treba knjige precej kupiti, lahko jo dobiš na ogled. Samo elegantno vezane knjige, ki bi se utegnile pri prevažanju poškodovati, se ne pošiljajo na ogled.

Iz navedenih števil je vidno, da Avstrija pošlje mnogo denarja za knjige v Nemčijo. Ker se domače založništvo ni tako razvilo, gre mnogo avstrijskega denarja na tuje. V gospodarskem oziru take razmere niso ugodne, a ni upati, da bi se kmalu izboljšale. Avstrija je nekako odvisna od Nemčije in to ne le v gmotnem, temveč tudi v duševnem oziru.